

1. ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ-ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: Οι Αραβικές επιδρομές

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

1. Να εξηγούν τα αίτια, τα βασικά γεγονότα και τις συνέπειες των αραβικών επιδρομών εναντίον της Κύπρου.

Πίνακας Προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 5. Ο εκπαιδευτικός να προσεγγίζει ιστορικά θέματα διαθεματικά
Τομέας μάθησης: Α. Διαδικαστικές έννοιες

ΕΡΩΤΗΜΑ: Σε τμήμα της Β΄ Γυμνασίου ο εκπαιδευτικός καλείται να διδάξει την ενότητα των αραβικών επιδρομών στην Κύπρο. Σύμφωνα με τον δείκτη επιτυχίας, οι μαθητές, με το τέλος της ενότητας, πρέπει να είναι σε θέση να εξηγούν τα αίτια, τα βασικά γεγονότα και τις συνέπειες των αραβικών επιδρομών στην Κύπρο. Κατά τη διάρκεια του διδακτικού σχεδιασμού, ο εκπαιδευτικός επιλέγει να χρησιμοποιήσει μια σειρά από πηγές (οπτικές κυρίως) για να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές στα ζητήματα της αναγνώρισης των υλικών καταλοίπων του παρελθόντος, και συγκεκριμένα των αραβικών επιδρομών στην Κύπρο, ώστε οι μαθητές να είναι σε θέση να προσεγγίζουν κριτικά το παρελθόν, να ερμηνεύουν τα κατάλοιπα ως ιστορικές μαρτυρίες και να κατανοήσουν τη σημασία της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

Ποια από τις πιο κάτω πηγές εξυπηρετεί το συγκεκριμένο στόχο του εκπαιδευτικού;

A.

Ένα κορίτσι από τη Συρία στην Ειδομένη (Ελλάδα)

B. Το τραγούδι του Δημήτρη Μητροπάνου «Ουμ Χαράμ»

<p>Στης Ανατολής τα μέρη με ταξίδεψε ένα αστέρι μια Αυγουσιάτικη βραδιά στην πιο όμορφη σαβάνα να γυρέψω τη νιρβάνα σε μιας κόρης τη ματιά Βεδουΐνοι σε μια ράμπα με μονόχορδη ραμπάμπα ιστορούν την Ουμ Χαράμ ανηψιά λεν του Προφήτη που `μοιαζε του Αποσπερίτη και τραγούδαγε γλυκά</p>	<p>Μια Σαββατογεννημένη στη σκηνή της με πηγαίνει και στη γη πια δεν πατώ Πορφυρό της τάζω αμάξι χίλια δώρα από μετάξι και τον όρκο της ζητώ Στης αγάπης τα μυστήρια πάψε να ζητάς πειστήρια μ΄ απαντά η Ουμ Χαράμ στο Βασίλειο της Ερήμου μ΄ άλλα μάτια δες ψυχή μου τι `ναι πλούτος και χαρά</p>
---	--

Γ.

Το τέμενος Χαλά Σουλτάν Τεκκέ στη Λάρνακα

Δ.

Ο Διγενής Ακρίτας και η Κύπρος
(Η Ιστορία του Βασιλείου Διγενή Ακρίτα, <http://ANTIKLEIDI.COM>)

2. ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: Αναγέννηση και Ανθρωπισμός

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

1. Να ερμηνεύουν τη στροφή του ενδιαφέροντος των Ευρωπαίων στις κλασικές σπουδές και να περιγράφουν τις συνθήκες διαμόρφωσης μιας νέας αντίληψης για τον άνθρωπο και τον κόσμο.
2. Να τεκμηριώνουν πώς η τέχνη, σε όλες τις μορφές της (λογοτεχνία, ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική κ.ά.), είναι συνυφασμένη με τις συνθήκες της εποχής.

Πίνακας Προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 5. Ο εκπαιδευτικός να προσεγγίζει ιστορικά θέματα διαθεματικά.

Τομέας μάθησης: Β. Ερμηνείες

ΕΡΩΤΗΜΑ: Ο εκπαιδευτικός καλείται να διδάξει την ενότητα της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού σε τμήμα της Β΄ Γυμνασίου. Μία από τις πρώτες δραστηριότητες που αναθέτει στους μαθητές του είναι να διατυπώνουν τους λόγους (αιτίες) που η Αναγέννηση εκδηλώνεται αρχικά στην Ιταλία και σταδιακά εξαπλώνεται σε άλλες χώρες της Ευρώπης (δείκτης επιτυχίας 1) και να καταγράφουν τις κοινωνικές και πνευματικές δυνάμεις που αναπτύχθηκαν στην Ιταλία και σταδιακά στην υπόλοιπη Ευρώπη (δείκτης επιτυχίας 2).

Κατά το σχεδιασμό της δραστηριότητας, ο εκπαιδευτικός έχει καταρτίσει έναν περιεκτικό κατάλογο με τους βασικότερους λόγους/αιτίες (checklist), τον οποίο όμως δεν δίνει στους μαθητές.

1. *Αύξηση του εμπορίου μεταξύ των χωρών της Ευρώπης ή/και της Ασίας*
2. *Ακμή μεγάλων και πλούσιων πόλεων στην Ιταλία*
3. *Στροφή προς την κλασική αρχαιότητα (ελληνική και ρωμαϊκή)*
4. *Αυξημένο επιστημονικό και τεχνολογικό ενδιαφέρον*
5. *Επιθυμία για σχεδιασμό όμορφων πόλεων*
6. *Ενθάρρυνση και προστασία πνευματικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων από Μαικήνες της εποχής.*

Ο εκπαιδευτικός δίνει ορισμένες πηγές ζητώντας τους να τις μελετήσουν, ώστε να εντοπίσουν και να καταγράψουν τις αιτίες της Αναγέννησης στην Ιταλία και τις κοινωνικές και πνευματικές δυνάμεις που επέδρασαν. Στόχος του είναι, με το τέλος της δραστηριότητας, οι μαθητές να καταλήξουν σε έναν αντίστοιχο κατάλογο με το δικό του.

Α. Κατά τον σχεδιασμό της δραστηριότητας ο εκπαιδευτικός έχει εσφαλμένα συμπεριλάβει μια πηγή που δεν ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας. Να αναφέρετε την πηγή αυτή και να εξηγήσετε, σε 40 περίπου λέξεις, γιατί αποτελεί λανθασμένη επιλογή του εκπαιδευτικού τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με δύο τουλάχιστον στοιχεία.

Β. Ποια αιτία, από αυτές που έχει καταγράψει ο εκπαιδευτικός στον κατάλογό του, δεν εντοπίζεται στις πιο κάτω πηγές;

ΠΗΓΕΣ

1.

ΓΑΛΙΛΑΙΟΣ: *Δυο χιλιάδες τόσα χρόνια πίστευε η ανθρωπότητα πως ο ήλιος και όλα τ' αστέρια τ' ουρανού στρέφονται γύρω της. Ο πάπας, καρδινάλιοι, πρίγκιπες και σοφοί, καπεταναίοι κι έμποροι, γυναίκες της ψαραγοράς και μαθητούδια πίστευαν πως κάθονται ακίνητοι [...]. Τώρα [...] η παλιά εποχή πέρασε και τώρα ζούμε μια καινούρια εποχή. Εδώ κι εκατό χρόνια, η ανθρωπότητα μοιάζει κάτι να περιμένει. Οι πολιτείες είναι πια στενές, στενά είν' και τα κεφάλια. Δεισιδαιμονία και πανούκλα. Τώρα όμως οι άνθρωποι φωνάζουν: επειδή τα πράγματα είν' έτσι δε θα πει πως πρέπει και να μείνουν έτσι. Γιατί το παν κινείται, φίλε μου. Και φχαριστιέμαι όταν αναλογίζομαι πως όλη αυτή η υπόθεση άρχισε με τα καράβια. Απ' τα παμπάλαια χρόνια [...] τα καράβια σούρνονταν κολλητά στ' ακρογιαλία, μα ξαφνικά παρατήσαν τις ακτές και χύμηξαν στις ανοιχτές θάλασσες. Στη γηραιά μας ήπειρο άρχισαν να σκορπίζονται διαδόσεις πως υπάρχουν κι άλλες ήπειροι [...]. Και γεννήθηκε μεγάλη επιθυμία να ερευνηθούν οι πρωταρχικές αιτίες των πραγμάτων: γιατί η πέτρα πέφτει όταν την αφήνουμε και γιατί ανεβαίνει προς τα πάνω, όταν την πετάμε ψηλά [...]. Αυτά που γράφουν τα βιβλία δε μας είναι πια αρκετά. Γιατί ακριβώς εκεί που από χιλιάδες χρόνια ήταν θρονιασμένη η πίστη, εκεί φώλιασε η αμφιβολία. Ο κόσμος λέει: ναι, έτσι γράφουν τα βιβλία, άσε να δούμε όμως και μόνοι μας. Οι πιο αδιαφιλονίκητες αλήθειες πρέπει τώρα να επαληθευτούν στην πράξη. Ότι δεν αμφισβητήθηκε ποτέ θα αμφισβητηθεί τώρα. Κι έτσι σηκώθηκε ένας τέτοιος σίφουνας, που έφτασε ν' ανεμίζει και τα χρυσοκέντητα φορέματα των πριγκίπων και των επισκόπων, δείχνοντάς μας τα τετράπαχα ή κοκαλιάρικα ποδάρια τους, ποδάρια σαν και τα δικά μας [...]. Το σύμπαν όμως μέσα σε μια νύχτα έχασε το κέντρο του και το πρωί βρέθηκε νά 'χει αμέτρητα κέντρα, έτσι που ο καθένας μπορεί νά 'ναι τώρα επίκεντρο του σύμπαντος ή και κανένας.*

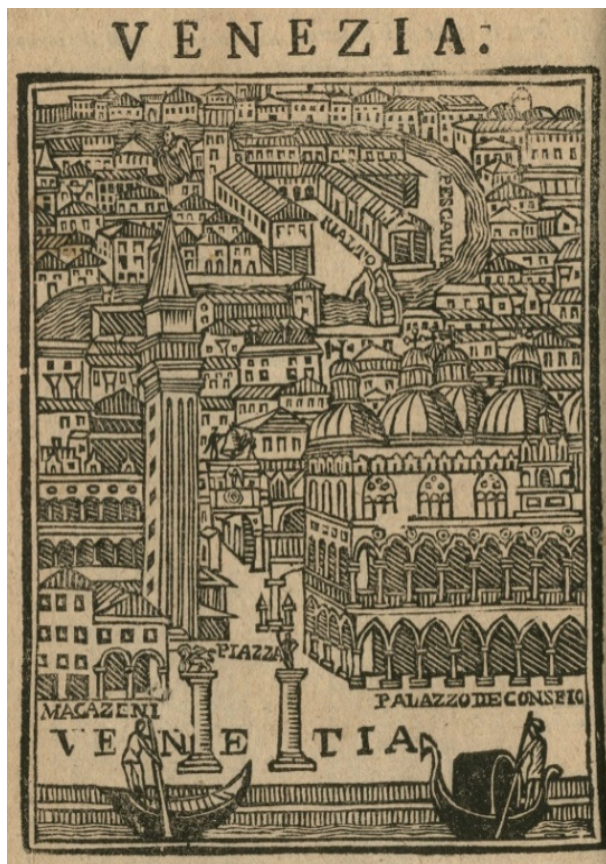
Μπέρολτ Μπρεχτ, *Η ζωή του Γαλιλαίου*, έτος 1938

2. «Ο Άγιος Αυγουστίνος στο σπουδαστήριό του» ή «Το όραμα του Αγίου Αυγουστίνου», Vittore Carpaccio, Βενετία, 1502

3. Εγώ, ο Υμέτερος Φλάκκος, (ψευδώνυμο του Αλκουίνου, καθηγητή της επισκοπικής σχολής της Υόρκης, τον οποίο ο Καρλομάγνος διόρισε διευθυντή της Ανακτορικής Ακαδημίας και αβά της Μονής του Αγίου Μαρτίνου της Τουρ) από τη δική σας παραίνεση και ενθάρρυνση ορμώμενος, επιθυμώ να προσφέρω στους ενδιαιτωμένους υπό τη στέγη του Αγίου Μαρτίνου το νέκταρ των ιερών Γραφών. Λαχταρώ να μεθύσω και άλλους με το παλιό κρασί της αρχαίας μάθησης, να αρχίσω να τρέφω και άλλους με τους καρπούς της γραμματικής λεπταισθησίας, να τους φωτίσω με την τάξη των ουρανίων σωμάτων, όπως αυτά απεικονίζονται στις οροφωγραφίες των κατοικιών των μεγάλων ανδρών [...] Δυστυχώς όμως στερούμαι ορισμένων σπανίων βιβλίων της σχολαστικής μαθήσεως, τα οποία ωστόσο διέθετα στην πατρίδα μου χάρη στον εξαιρετικό και διάπυρο ζήλο του διδασκάλου μου, καθώς και στη δική μου μέριμνα. Ταπεινότατος θεράπων σας, αναφέρω όλα αυτά στην Εκλαμπρότητά σας, μήπως εισηγηθεί ευμενώς προς το συμβούλιό σας, που εμφορείται από ειλικρινές ενδιαφέρον για το σύνολο της γνώσεως, ώστε να υπάγουν ορισμένοι σπουδαστές μας και να διαλέξουν επιτόπου τα χρειώδη και να φέρουν στη Γαλλία τους ανθούς της γνώσεως της Βρετανίας.[...]

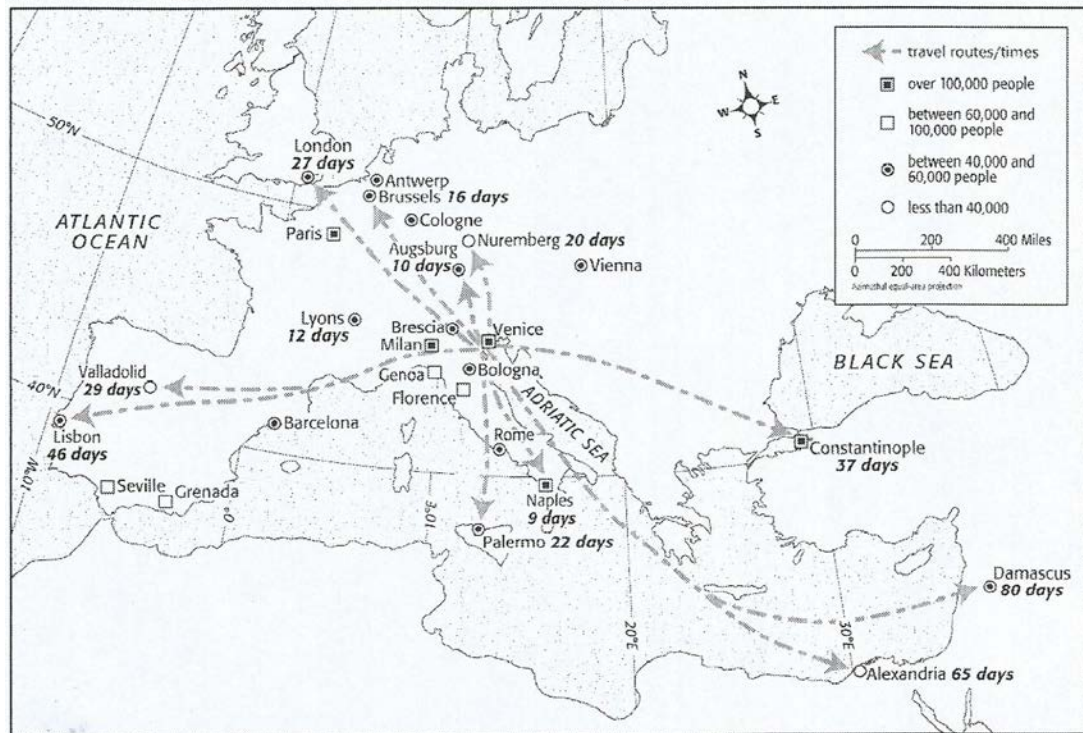
D. Whiteloc, *English Historical Documents*, τ. 1, Oxford University Press, 1955, σ. 786

4. Ο δημιουργός του έργου είναι ένας μοναχός, ο NoeBanco. Είναι μια ξυλογραφία που απεικονίζει τη Βενετία το 1600 και βρίσκεται σε ένα χρονικό.

5

Urban Growth and Trade in Northern Europe

3. ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: Κατοχή, Αντίσταση και Απελευθέρωση

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

1. Οι μαθητές να είναι σε θέση να σχολιάζουν τον τρόπο συμμετοχής της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής.

Πίνακας Προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 5. Ο εκπαιδευτικός να προσεγγίζει ιστορικά θέματα διαθεματικά
Τομέας μάθησης: Δ. Οργάνωση/ Επικοινωνία

ΕΡΩΤΗΜΑ: Σε τμήμα της Γ΄ Γυμνασίου στην ενότητα της Κατοχής, Αντίστασης και Απελευθέρωσης, ο εκπαιδευτικός οργανώνει το πλάνο διδασκαλίας του, ώστε οι μαθητές του να είναι σε θέση να σχολιάζουν τον τρόπο συμμετοχής της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής (δείκτης επιτυχίας). Θέλοντας να προσεγγίσει το ιστορικό αυτό θέμα διαθεματικά, χωρίζει τους μαθητές του σε ομάδες και τους αναθέτει δραστηριότητες μέσω των οποίων θα παρουσιάσουν την ιστορική τους γνώση και τα αποτελέσματα των διερευνήσεών τους.

Ποια από τις πιο κάτω δραστηριότητες εμπίπτει στη διαθεματική προσέγγιση; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Α. Οι μαθητές καλούνται να ανατρέξουν στην ψηφιακή σελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, για να μελετήσουν τα γεγονότα της εποχής. Με τη βοήθεια της ιστορικής εξιστόρησης της ιστοσελίδας και του κειμένου του σχολικού βιβλίου, οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν μια διαδραστική ιστοριογραμμή με τις σημαντικότερες πράξεις αντίστασης κατά τη διάρκεια της κατοχής και τα σημαντικότερα γεγονότα που ακολούθησαν κατά τη διάρκεια της Απελευθέρωσης.

Β. Οι μαθητές καταγράφουν τα σημαντικότερα γεγονότα κατά τη διάρκεια της Κατοχής, της Αντίστασης και της Απελευθέρωσης με τη βοήθεια του βιβλίου και ορισμένων ιστορικών πηγών που βρίσκουν στο διαδίκτυο και κατασκευάζουν μια ακροστιχίδα με τη βοήθεια μιας εκπαιδευτικής εφαρμογής.

Γ. Οι μαθητές αναβιώνουν το 1942 και υποθέτουν ότι η Ηλέκτρα Αποστόλου μιλά σε φίλους και φίλες θέλοντας να τους πείσει να συμμετέχουν και αυτοί στην Εθνική Αντίσταση. Με τη βοήθεια του σχολικού εγχειριδίου και τη βιογραφία της Ηλέκτρας Αποστόλου από τη Βικιπαίδεια, οι μαθητές καλούνται να γράψουν ένα δικό τους κείμενο, για τα όσα μπορεί να είπε η Αποστόλου και τις αντιδράσεις που μπορεί να συνάντησε.

Δ. Οι μαθητές καλούνται να φτιάξουν ένα αφιέρωμα που θα μπει ως ένθετο σε μια εφημερίδα με θέμα: «Η σκληρή καθημερινότητα των Ελλήνων και Ελληνίδων κατά τη διάρκεια της κατοχής». Το αφιέρωμα θα αποτελείται από το κυρίως άρθρο διανθισμένο με φωτογραφικό υλικό, γελοιογραφίες και δύο ρεμπέτικα τραγούδια της εποχής («Οι Μαυραγορίτες, στ.-μουσ. Μ. Γενίσαρης και «Ο μπλόκος της Κοκκινιάς», στ.-μουσ. Νίκος Δημόπουλος).

4. Ο ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ – ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ- ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:

1. Να περιγράφουν το ιστορικό – κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο διαμορφώνονται οι ιδέες του Διαφωτισμού.
2. Να εξηγούν και να αποτιμούν τις ιδέες των κυριότερων εκπροσώπων του Διαφωτισμού.

Πίνακας προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 6. Ο εκπαιδευτικός να διασυνδέει με ιστορικά θέματα που διδάσκονται σε προηγούμενες ή επόμενες τάξεις (κατακόρυφη γνώση του αναλυτικού).

Τομέας μάθησης: Β. Ερμηνείες

ΕΡΩΤΗΜΑ:

Ο ορθός λόγος εναντίον της προκατάληψης

Το πρώτο ήταν να μην παραδέχομαι ποτέ τίποτα για αληθινό, αν δεν το ξέρω ολοφάνερα για αληθινό· δηλαδή ν' αποφεύγω προσεκτικά τη βιασύνη και την προκατάληψη, και να μην περιλαμβάνω στις κρίσεις μου τίποτα παραπάνω απ' ό,τι θα παρουσιάζεται στο νου τόσο ευδιάκριτα ώστε να μη μου δίνεται καμιά ευκαιρία ν' αμφιβάλω γι' αυτό.

Ντεκάρτ, *Λόγος περί της μεθόδου* (1637),
μτφρ. Χρ. Χρηστίδης, Παπαζήσης, Αθήνα 1976, σ. 19.

(α) Σε ένα τμήμα Β΄ Λυκείου, προσεγγίζεται μέσα από την επεξεργασία της πιο πάνω πηγής ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του Διαφωτισμού.

Ο διδάσκων επιλέγει να διασυνδέσει το χαρακτηριστικό αυτό με μια ιστορική περίοδο της Ελληνικής Ιστορίας που διδάχθηκαν οι μαθητές/τριες του στην προηγούμενη τάξη. Η ιστορική περίοδος είναι:

- α. Μυκηναϊκή εποχή (1600-1100 π. Χ.)
- β. Ομηρική εποχή (1100-750 π. Χ.)
- γ. Αρχαϊκή και κλασική εποχή (750-323 π. Χ.)
- δ. Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και ύστερη αρχαιότητα (1^{ος} π. Χ. – 6^{ος} μ. Χ. αιώνας)

5. Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΚΛΑΣΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ/ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ- ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:

Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:

1. Να τεκμηριώνουν τη διαχρονικότητα των αξιών που ανέδειξε ο κλασικός πολιτισμός και την παγκόσμια εμβέλειά τους.
2. Να σχολιάζουν τη σημασία των επιστημονικών επιτευγμάτων της κλασικής περιόδου.
3. Να αναφέρουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κλασικής τέχνης στους τομείς της αρχιτεκτονικής, της γλυπτικής και της ζωγραφικής.

Πίνακας προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 6. Ο εκπαιδευτικός να διασυνδέει με ιστορικά θέματα που διδάσκονται σε προηγούμενες ή επόμενες τάξεις (κατακόρυφη γνώση του αναλυτικού).

Τομέας μάθησης: Δ. Οργάνωση - Επικοινωνία

ΕΡΩΤΗΜΑ: Στο πλαίσιο ενδοσχολικού συνεδρίου με γενικό θέμα τη διαχρονικότητα των αξιών του κλασικού πολιτισμού και τη συμβολή τους στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου πολιτισμού (δείκτης επιτυχίας 1), αναθέτεις στους/στις μαθητές/τριες σου την εκπόνηση και παρουσίαση συνθετικών εργασιών. Διευκρινίζεις στους/στις μαθητές/μαθήτριες ότι θα πρέπει να διασυνδέσουν τον κλασικό πολιτισμό με έναν άλλο μεταγενέστερο πολιτισμό ή πνευματικό κίνημα, στο οποίο η επίδραση του κλασικού πολιτισμού είναι έντονη. Η εργασία που δεν θα ανταποκρινόταν στο κριτήριο αυτό είναι:

- (α) «Ο πολιτισμός της Αναγέννησης»
- (β) «Ο ρωμαϊκός πολιτισμός»
- (γ) «Το κίνημα της Εικονομαχίας»
- (δ) «Το κίνημα του Διαφωτισμού»

6. ΠΡΩΤΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ/ΠΡΩΤΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (4^{ος} – 7^{ος} αι. μ.Χ.)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

1. Να περιγράφουν τις προσπάθειες για αναγνώριση του αυτοκεφάλου της Εκκλησίας της Κύπρου και να εξηγούν τη σημασία του.

Πίνακας προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 1. Να επιλέγει και να σχεδιάζει δραστηριότητες για επίτευξη των δεικτών επιτυχίας.

Τομέας μάθησης: Β. Ερμηνείες

ΕΡΩΤΗΜΑ: Κατά τη διάρκεια του μαθήματος της Ιστορίας Β΄ Λυκείου, ζητάτε από τους/τις μαθητές/τριές σας να γράψουν στην τάξη ένα ιστορικό δοκίμιο με θέμα το Αυτοκέφαλο της Κυπριακής Εκκλησίας.

Οι μαθητές/τριες έχουν καταγράψει τις ακόλουθες προτάσεις.

1. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις των μαθητών/τριών είναι ορθές και ποιες λάθος; Να βάλετε ορθό ή λάθος δίπλα από κάθε πρόταση.

α/α	Πρόταση	
1	Ο αυτοκράτορας Ζήνωνας χάρισε στον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου πολλά προνόμια.	
2	Η Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδος επικύρωσε το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Κύπρου.	
3	Το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας προσπάθησε να καταργήσει το αυτοκέφαλο.	
4	Στο όραμα του, ο Αρχιεπίσκοπος Ρηγίνος είδε τον χώρο όπου τάφηκε ο Απόστολος Βαρνάβας.	
5	Με τον όγδοο κανόνα της Εφέσου αναγνωρίστηκε το αυτοκέφαλο της Κύπρου.	
6	Ο Αυτοκράτορας Ιουστινιανός Β΄ Ρινόμητος κατήργησε το Αυτοκέφαλο.	
7	Ο αποστολικός χαρακτήρας και η πνευματική δράση της Εκκλησίας της Κύπρου υπήρξαν οι κυριότεροι συντελεστές της αναγνώρισής της ως αυτοδιοικούμενης.	

2. Στη συνέχεια, να ιεραρχήσετε τις προτάσεις ώστε να μπουν στη σωστή χρονολογική σειρά.

Η σωστή σειρά των προτάσεων είναι (να γραφούν μόνο οι αριθμοί):

3. Να διορθώσετε τις λανθασμένες προτάσεις των μαθητών/τριών. Η κάθε διόρθωση να μην υπερβαίνει τις 20 λέξεις.

7. Ο Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1939 – 1945)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ:

1. Να σχολιάζουν τα αίτια, τα βασικά γεγονότα, την έκβαση του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου (1939-1945) και την ιστορική σημασία του για τη μετέπειτα εξέλιξη της Ευρώπης.
2. Να συσχετίζουν τα αντίπαλα στρατόπεδα που διαμορφώθηκαν κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου με τα αντίστοιχα στρατόπεδα του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Πίνακας προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 1. Να επιλέγει και να σχεδιάζει δραστηριότητες για επίτευξη των δεικτών επιτυχίας.

Τομέας μάθησης: Γ. Τεκμήρια

ΕΡΩΤΗΜΑ: Στο μάθημα της Ιστορίας Γ΄ Λυκείου ο/η διδάσκων/ουσα εξηγεί τη χρήση της προπαγάνδας κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο δείχνοντας την πιο κάτω πολεμική αφίσα στους/στις μαθητές/τριες.

Έλα μη διστάζεις, πάρε μια μέρα άδεια!

1. Για την επεξεργασία της πιο πάνω γελοιογραφίας, ο διδάσκων / η διδάσκουσα πρέπει να ακολουθήσει τα στάδια επεξεργασίας που δίνονται πιο κάτω. Να τα βάλετε στην ορθή σειρά.
 - α. Εντοπισμός των οπτικών και λεκτικών στοιχείων της πολεμικής αφίσας
 - β. Διασταύρωση του περιεχομένου της πολεμικής αφίσας με άλλες πηγές
 - γ. Επεξήγηση του νοήματος των οπτικών συμβόλων της πολεμικής αφίσας
 - δ. Επεξήγηση πώς τα λεκτικά στοιχεία επεξηγούν το σκίτσο
 - ε. Καταγραφή των οπτικών και λεκτικών στοιχείων της πολεμικής αφίσας.

2. Να καταγράψετε σε συντομία τρεις τρόπους με τους οποίους η αφίσα καταφέρνει να περάσει στον θεατή την αμερικάνικη προπαγάνδα για τον «κακό Ιάπωνα».

8. Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΟΣΜΟΥ: Η Γαλλική Επανάσταση (1789)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Να αποτιμούν την καθοριστική σημασία της Γαλλικής Επανάστασης στη διαμόρφωση του σύγχρονου κόσμου.

Πίνακας προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 3. Να εκμαιεύει και να αξιοποιεί τις ιδέες και στάσεις των μαθητών/τριών.

Τομέας μάθησης: Α. Διαδικαστικές έννοιες

ΕΡΩΤΗΜΑ: Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας γίνεται αναφορά στην έννοια του «έθνους» και συζητείται το θέμα της διαμόρφωσης των εθνών που συντελείται σταδιακά αυτή την εποχή. Ένας μαθητής έχει την άποψη ότι η ανάπτυξη των εθνών ήταν μια αρνητική εξέλιξη, γιατί οδήγησε τον σύγχρονο κόσμο σε πολλές πολεμικές συγκρούσεις. Επιλέξτε τον καταλληλότερο από τους πιο κάτω τρόπους με τους οποίους ο/η διδάσκων/ουσα θα μπορούσε να αξιοποιήσει την πιο πάνω στάση του μαθητή:

Α) Ο/Η διδάσκων/ουσα επισημαίνει ότι η στάση του μαθητή είναι μια άποψη, αλλά δεν είναι η κατάλληλη στιγμή για να συζητηθεί.

Β) Ο/Η διδάσκων/ουσα καλεί τον μαθητή να υποστηρίξει την άποψή του με βάση ιστορικά δεδομένα και ακολουθεί συζήτηση με τους υπόλοιπους μαθητές της τάξης.

Γ) Ο/Η διδάσκων/ουσα καλεί τους/τις μαθητές/τριες να σκεφτούν και άλλα τυχόν μειονεκτήματα ή πλεονεκτήματα της ανάπτυξης του έθνους ως βασικού χαρακτηριστικού ενός κράτους. Ακολουθεί συζήτηση σχετικά με τα μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα που έχει η πολιτειακή οργάνωση του έθνους-κράτους σε σύγκριση με άλλες μορφές οργάνωσης.

Δ) Ο/Η διδάσκων/ουσα αναφέρει ότι η άποψη αυτή δεν είναι ιστορικά σωστή, γιατί πολεμικές συγκρούσεις γίνονταν πάντοτε και δεν θα μπορούσε να ενοχοποιηθεί η ανάπτυξη των εθνών για το φαινόμενο του πολέμου. Ακολουθώντας, συνεχίζει τη διαδικασία της διδασκαλίας.

9. Η ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (4ος – 5ος αι. μ.Χ.) Ο Κωνσταντίνος Α΄ και η ισχυροποίηση της Ρωμαϊκής Ανατολής (324 – 337)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Να εξηγούν τους λόγους και να εκτιμούν την ιστορική σημασία της ίδρυσης της Νέας Ρώμης.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Ίδρυση Νέας Ρώμης: γεωγραφικά και δημογραφικά πλεονεκτήματα Ρωμαϊκής Ανατολής (αξιοποίηση χάρτη), ιεράρχηση των λόγων ίδρυσης της Νέας Ρώμης, αποτίμηση της σημασίας της ίδρυσης της Νέας Ρώμης για την μετεξέλιξη του ρωμαϊκού κράτους.

Πίνακας προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 3. Να εκμαιεύει και να αξιοποιεί τις ιδέες και στάσεις των μαθητών/τριών.

Τομέας μάθησης: Β. Ερμηνείες

ΕΡΩΤΗΜΑ: Κατά τη διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας, ο/η διδάσκων/ουσα έχει ως στόχο να εκμαιεύσει τις ιδέες των μαθητών σχετικά με τους λόγους επιλογής του Βυζαντίου ως Νέας Ρώμης, αλλά και να καλλιεργήσει στους μαθητές την δεξιότητα της ιεράρχησης. Ποια από τις ακόλουθες δραστηριότητες εξυπηρετεί καλύτερα τους συγκεκριμένους στόχους;

Α) Μέσα από την ιστορική αφήγηση του βιβλίου εντοπίζονται οι λόγοι ίδρυσης της Νέας Ρώμης και καλούνται οι μαθητές/τριες να εκφράσουν τη γνώμη τους σχετικά με το ποιος ήταν ο βασικότερος λόγος μεταφοράς της πρωτεύουσας.

Β) Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν ιστορικό ντοκιμαντέρ στο οποίο ιστορικοί ερευνητές αναπτύσσουν τους λόγους της μετακίνησης της πρωτεύουσας της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας από τη Ρώμη στο Βυζάντιο. Μετά την ολοκλήρωση της παρακολούθησης οι μαθητές/τριες καλούνται να ανασυνθέσουν τις ιστορικές πληροφορίες που παρουσιάστηκαν και να καταγράψουν ιεραρχικά στο τετράδιό τους τους λόγους ίδρυσης της Νέας Ρώμης που αναφέρθηκαν στο ντοκιμαντέρ. Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση των ιεραρχημένων λόγων από κάποιους/ες μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες αιτιολογούν τη σειρά που επέλεξαν.

Γ) Με τη βοήθεια του πιο κάτω χάρτη από το βιβλίο της Β΄ Γυμνασίου και την ανάκληση προϋπαρχουσών ιστορικών γνώσεων από την Α΄ Λυκείου (στρατιωτική αναρχία, οικονομική κρίση, εξωτερικές επιδρομές), τίθεται το ερώτημα για ποιο λόγο θα μπορούσε ο Κωνσταντίνος Α΄ να προτιμήσει τη συγκεκριμένη τοποθεσία ως πρωτεύουσα της Αυτοκρατορίας αντί της Ρώμης. Αφού ακουστούν και καταγραφούν στον πίνακα οι ιδέες των μαθητών/τριών, ο/η διδάσκων/ουσα τους καλεί να απαντήσουν ποια από αυτές θεωρούν ότι ήταν η πιο καταλυτική στην απόφαση του αυτοκράτορα.

Δ) Αφού ο διδάσκων αναφέρει το ιστορικό γεγονός της μετακίνησης της πρωτεύουσας και της ίδρυσης της Νέας Ρώμης, καλεί τους/τις μαθητές/τριες να υποθέσουν τους λόγους που οδήγησαν στην απόφαση αυτή. Στη συνέχεια, οι λόγοι που θα αναφερθούν καταγράφονται από τον διδάσκοντα και οι μαθητές/τριες καλούνται να τους ιεραρχήσουν βάσει σημαντικότητας.

10.ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ: Ο Β΄ Ελληνικός Αποικισμός

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Να αξιολογούν τις συνέπειες των μεταναστεύσεων στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό τομέα.

Πίνακας προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 3. Να εκμαιεύει και να αξιοποιεί τις ιδέες και στάσεις των μαθητών/τριών.

Τομέας μάθησης: Γ. Τεκμήρια

ΕΡΩΤΗΜΑ: Ο/Η διδάσκων/ουσα επιθυμεί να προσεγγίσει το θέμα των συνεπειών του Β΄ Ελληνικού Αποικισμού εκμαιεύοντας τις ιδέες των μαθητών/τριών μέσα από ιστορικό υλικό το οποίο θα τύχει επεξεργασίας στην τάξη. Να ταξινομήσετε τις πιο κάτω ιστορικές πηγές, ξεκινώντας από αυτήν που πιστεύετε ότι εξυπηρετεί καλύτερα τον στόχο του/της διδάσκοντος/ουσας και καταλήγοντας σε αυτήν που τον εξυπηρετεί λιγότερο.

Α) Ο/Η διδάσκων/ουσα χρησιμοποιώντας την πιο κάτω οπτική πηγή, σε συνδυασμό με τη λεζάντα ερωτά τους/τις μαθητές/τριες ποια συνέπεια του Β΄ Ελληνικού Αποικισμού μπορεί να υποδηλώνει.

Η ελληνική αποικία της Κυρήνης εξασφάλισε ευημερία με το εμπόριο του σιλφίου, ενός πολύτιμου αρωματικού και φαρμακευτικού φυτού. Στην παράσταση από κύλικα του 6ου αι. π. Χ. εικονίζεται ο βασιλιάς Αρκεσίλας να επιβλέπει το ζύγισμα και τη φόρτωση σιλφίου. [Παρίσι, Μουσείο Λούβρου]

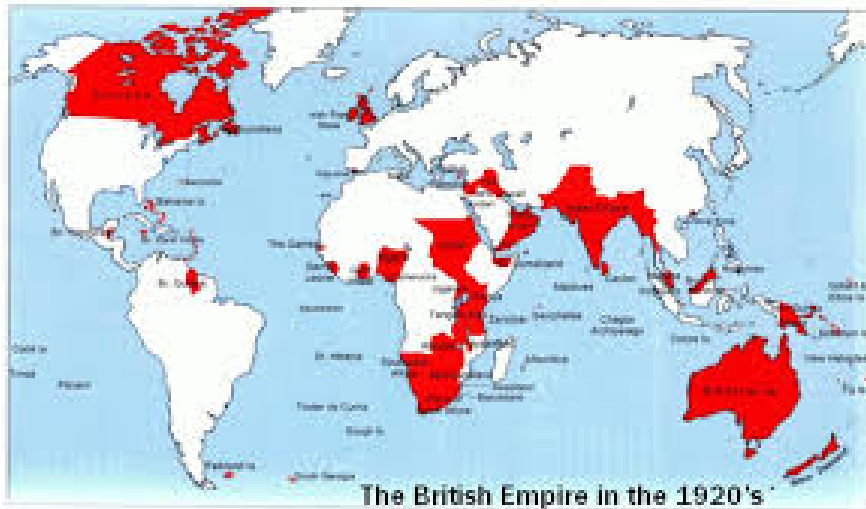
Β) Ο/Η διδάσκων/ουσα διαβάζει την πιο κάτω κειμενική πηγή και καλεί τους/τις μαθητές/τριες να εντοπίσουν κάποιες συνέπειες που αναφέρονται.

Η τεράστια επέκταση των Ελλήνων στα παράλια της Μεσογείου και του Ευξείνου Πόντου δεν είχε μόνον συνέπειες οικονομικής φύσεως. Είχε βασική σημασία για όλη την κατοπινή παγκόσμια ιστορία ως τις μέρες μας, κυρίως γιατί σε όλες αυτές τις χώρες σκορπίστηκε το σπέρμα του ελληνικού πολιτισμού. Αλλά και στην εξέλιξη του ίδιου του ελληνικού πολιτισμού είχε βαθιά επίδραση, γιατί διέυρνε σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό τον πνευματικό ορίζοντα των Ελλήνων. Σε μια πόλη όπως η Μίλητος, που έκανε εμπόριο σε όλη την Ανατολική Μεσόγειο, αλλά συνάμα είχε και πολύ στενές εμπορικές σχέσεις με τη Σύβαρι στην Κάτω Ιταλία, τα πλοία της οποίας διέσχιζαν ολόκληρη τη Μεσόγειο, συγκεντρώθηκαν γνώσεις για χώρες και λαούς όλου του τότε πολιτισμένου κόσμου, γνώσεις που ωθούσαν σε σύγκριση και βαθύτερη σκέψη. Έτσι προετοιμάστηκε το έδαφος, ώστε τον 6ο αιώνα να αναπτυχθεί η ιωνική φυσική φιλοσοφία και η ιωνική επιστήμη.

Ulrich [Wilcken](#), Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Αθήνα 2010

Γ) Ο/Η διδάσκων/ουσα παρουσιάζει τον πιο κάτω χάρτη με τις αποικιακές κτήσεις της Βρετανίας και καλεί τους/τις μαθητές/τριες να σκεφτούν ομοιότητες και διαφορές με τον Β΄ Ελληνικό Αποικισμό, αναφορικά με τις συνέπειες που έχει ο αποικισμός για τους αποικιστές, αλλά και για τους γηγενείς πληθυσμούς.

Δ) Ο/Η διδάσκων/ουσα καλεί τους μαθητές να αναγνώσουν την αφήγηση του βιβλίου τους και να εντοπίσουν τις συνέπειες:

Όλα τα στοιχεία που καθορίζουν τον ελληνικό πολιτισμό, όπως οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, οι πολιτικές πρακτικές, οι αισθητικές αντιλήψεις και γενικότερα ο τρόπος ζωής, οι Έλληνες τα μετέφεραν στις νέες τους πατρίδες. Οι αποικίες εξελίχθηκαν σε χώρους πειραματισμού για τον Ελληνισμό. Στις επαφές τους με τους γηγενείς πληθυσμούς έδωσαν πολιτιστικά στοιχεία και πήραν. Η πλέον χαρακτηριστική περίπτωση είναι η διάδοση της γραφής· το χαλκιδικό αλφάβητο, μια μορφή του ελληνικού αλφαβήτου, διαδόθηκε από τους Χαλκιδικείς αποίκους στους ιταλικούς λαούς και έγινε στη συνέχεια το πρότυπο διαμόρφωσης του λατινικού.

*Η οικονομική κρίση αντιμετωπίστηκε έξω από τα όρια των πόλεων-κρατών, σε ευρύτερο οικονομικό χώρο με την ανάπτυξη του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα της οικονομίας. Το εμπόριο δεν περιορίστηκε στην ανταλλαγή αγαθών, απέκτησε χαρακτήρα εμπορευματοχρηματικό με την **κοπή και τη χρήση του νομίσματος**. Η εφεύρεση του νομίσματος δεν ήταν μια απλή καινοτομία που διευκόλυνε τις οικονομικές σχέσεις εκείνης της εποχής. Το νόμισμα γίνεται τώρα το κύριο μέσο συναλλαγής. Οι οικονομικές μεταβολές είχαν συνέπειες και στην κοινωνία των πόλεων-κρατών. Νέα κατηγορία πολιτών, αυτοί που πλούτισαν, διεκδίκησε μερίδιο στην άσκηση της εξουσίας. Έτσι, η αριστοκρατικά οργανωμένη κοινωνία πέρασε κρίση. Η δουλεία, τέλος, αναπτύχθηκε λόγω της ανάγκης για περισσότερα και φθηνότερα χέρια. Για πρώτη φορά αυτή την εποχή χρησιμοποιήθηκαν δούλοι αργυρώνητοι, δηλαδή αγορασμένοι, ως παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης.*

11. ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: Η διαμόρφωση του πολιτεύματος της Αθήνας και η ακμή της αθηναϊκής δημοκρατίας

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Να αναφέρουν τα βασικά χαρακτηριστικά της πολιτικής του Περικλή.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Ενίσχυση δημοκρατικού πολιτεύματος, θεωρικά, συμμαχίες, οικονομικοί πόροι, λειτουργίες

Πίνακας Προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 3. Να εκμαιεύει και να αξιοποιεί τις ιδέες και στάσεις των μαθητών.

Τομέας μάθησης: Δ. Οργάνωση / Επικοινωνία

ΕΡΩΤΗΜΑ: Ο/Η διδάσκων/ουσα έχει ολοκληρώσει τη διδασκαλία της ενότητας με βάση τους δείκτες επάρκειας και επιτυχίας και στοχεύει μέσα από την κατ' οίκον εργασία να εκμαιεύσει τις ιδέες και τις στάσεις των μαθητών/τριών για την ιστορική φυσιογνωμία του Περικλή, σε συνδυασμό με τη χρήση των ιστορικών όρων που διδάχθηκαν στην ενότητα (δείκτης επάρκειας). Ποια από τις πιο κάτω δραστηριότητες είναι η καταλληλότερη για τον σκοπό αυτό; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 30-40 λέξεων.

A) Φανταστείτε ότι είστε στη θέση του Περικλή. Να αναφέρετε ένα μέτρο που θα εφαρμόζατε και εσείς οπωσδήποτε και ένα που θα διαφοροποιούσατε ή δεν θα εφαρμόζατε καθόλου. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

B) Φανταστείτε ότι είστε δημοσιογράφος της Εποχής του Περικλή και στα πλαίσια συνέντευξης τον ερωτάτε ποιες υπήρξαν οι ενέργειές του για την ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος στην Αθήνα. Να καταγράψετε την απάντησή του σε 70-80 λέξεις.

Γ) Να καταγράψετε τις ενέργειες του Περικλή, με στόχο την ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος χρησιμοποιώντας τους ιστορικούς όρους που διδαχθήκατε στην ενότητα αυτή.

Δ) Δίνεται ένα σύγχρονο ιστορικό παράδειγμα ηγέτη που έθεσε ως πολιτικό του στόχο την ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος (π.χ. Μπαράκ Ομπάμα) και οι μαθητές/τριες καλούνται, μέσα από μια ιστορική πηγή που τους δίνεται, να εντοπίσουν τα μέτρα που λήφθηκαν για τον σκοπό αυτό και στη συνέχεια να τα κρίνουν.

12. Ο Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Πίνακας προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 2. Να διαχειρίζεται δυσκολίες, συστηματικά λάθη, ιστορικές παρανοήσεις και ιδεολογικές αντιλήψεις.

Τομέας μάθησης: Γ. Τεκμήρια

I. Χάρτης του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου

II. Εκκένωση των βρετανικών στρατευμάτων από τη Δουνκέρκη

III.

«Τον Σεπτέμβρη και τον Οκτώβρη του 1939, έφθασαν στη Γαλλία οι πρώτοι στρατιώτες του Βρετανικού Εκστρατευτικού Σώματος (ΒΕΣ) και έλαβαν θέση στο πλευρό των Συμμάχων τους, κατά μήκος της μεθορίου με το Βέλγιο. Έμειναν εκεί καθ' όλη τη διάρκεια του ψυχρού χειμώνα, περιμένοντας μια επίθεση, η οποία τελικά εκδηλώθηκε τον Μάιο του 1940, όταν γερμανικά στρατεύματα εισέβαλαν στο Βέλγιο και την Ολλανδία. Ακολουθώντας το σχέδιο που είχαν καταστρώσει οι διοικητές του, το ΒΕΣ, μαζί με την αφρόκρεμα του γαλλικού στρατού, προήλασε άμεσα στις Κάτω Χώρες. Ανακάλυψαν όμως ότι η γερμανική επίθεση που προσπαθούσαν να σταματήσουν δεν ήταν παρά ένας γιγαντιαίος αντιπερισπασμός. Ο κύριος όγκος του γερμανικού στρατού δεν βρισκόταν ούτε στο Βέλγιο ούτε στην Ολλανδία. Αντιθέτως, προήλανε νότια, μέσω των Αρδεννών, διέσχισε τον ποταμό Μεύση και μέχρι τις 20 Μαΐου είχε φτάσει στη Γαλλία. Το ΒΕΣ, ο βελγικός στρατός και μεγάλο μέρος των γαλλικών δυνάμεων βρέθηκαν έτσι περικυκλωμένοι από τρεις πλευρές και με την πλάτη προς τη θάλασσα. Στις 26 Μαΐου, ο Ουΐνστον Τσόρτσιλ, ο οποίος είχε γίνει πρωθυπουργός της Βρετανίας μόλις 16 ημέρες νωρίτερα, διέταξε την έναρξη της επιχείρησης DYNAMO, με σκοπό την εκκένωση των συμμαχικών στρατευμάτων από το γαλλικό λιμάνι της Δουνκέρκης.

Ήλπιζε ότι με την επιχείρηση θα καταφέρει να διασώσει περίπου 20.000 με 30.000 στρατιώτες. Ωστόσο, μετά το πέρας της, στις 3 Ιουνίου, είχαν δραπετεύσει από τη Γαλλία 338.226 Γάλλοι και Βρετανοί άνδρες. Γρήγορα δημιουργήθηκε ένας πατριωτικός μύθος, ότι στην επιχείρηση πρωταγωνίστησαν εκατοντάδες «μικρά πλοία», ψαράδικα, γιοτ, ιστιοπλοϊκά καΐκια και άλλα, τα οποία επανδρώθηκαν από απλούς πολίτες. Πράγματι, τα πλοiάρια έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επιχείρηση. Η επιτυχία της όμως οφείλεται κυρίως στο Βασιλικό Ναυτικό, αξιωματικοί του οποίου τη συντόνισαν. Επιπλέον, τα 2/3 των στρατιωτών που δραπέτευσαν, μεταφέρθηκαν με πλοία του Ναυτικού.»

David French, Το θαύμα της Δουνκέρκης
Καθημερινή, 30.5.2010

ΕΡΩΤΗΜΑ: Στην Ιστορία Κατεύθυνσης Γ' Λυκείου, ο διδάσκων / η διδάσκουσα καλείται να διδάξει τα γεγονότα του πρώτου χρόνου του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (Επικράτηση της Γερμανίας στην Ηπειρωτική Ευρώπη, 1939 – 1940). Διαπιστώνει ότι οι μαθητές/τριες εκλαμβάνουν τον εγκλωβισμό των αγγλογαλλικών στρατευμάτων στη Δουνκέρκη ως ένδειξη απερίσκεπτης στρατηγικής, αφού με τον ίδιο τρόπο είχαν εισβάλει οι Γερμανοί στη Γαλλία κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ποια από τις πιο κάτω διδακτικές προσεγγίσεις, με βάση τις πηγές I (Χάρτης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου), II (Εικόνα από τη Δουνκέρκη) και III (κειμενική πηγή), θα επιλέξει για τη διαχείριση της εν λόγω παρανόησης;

A. Με τη βοήθεια του χάρτη I, όπως επίσης και ενός ανάλογου χάρτη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ο διδάσκων / η διδάσκουσα βοηθά τους/τις μαθητές/τριες να αντιληφθούν τις διαφορές ανάμεσα στις δύο μάχες.

B. Ο διδάσκων / Η διδάσκουσα αξιοποιεί τον Χάρτη I, την εικόνα II, καθώς και έναν χάρτη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, για να διασαφηνίσει τις διαφορές ανάμεσα στους δύο πολέμους.

Γ. Ο διδάσκων / Η διδάσκουσα αξιοποιεί την κειμενική πηγή III, στην οποία ο D. French εξηγεί με ποιο σκεπτικό λήφθηκαν οι στρατιωτικές αποφάσεις που αφορούσαν την άμυνα της Γαλλίας, και ακολούθως με τη βοήθεια του Χάρτη I και ενός χάρτη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, οι μαθητές/τριες εντοπίζουν την παγίδευση που υπέστησαν οι Αγγλογάλλοι, καθώς και τις διαφορές από την εισβολή στη Γαλλία κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Δ. Ο διδάσκων / Η διδάσκουσα αξιοποιεί την κειμενική πηγή III, σε συνδυασμό με την εικόνα II, για να διασαφηνιστούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες λήφθηκαν οι στρατιωτικές αποφάσεις που αφορούσαν την άμυνα της Γαλλίας.

13.Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

Πίνακας προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 4. Να τροποποιεί επιμέρους δραστηριότητες για διαφοροποίηση του βαθμού δυσκολίας.

Τομέας μάθησης: Α. Διαδικαστικές έννοιες / Β. Ερμηνείες

Ι. Χάρτης του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου

ΙΙ. Εκκένωση των βρετανικών στρατευμάτων από τη Δουνκέρκη

III.

«Τον Σεπτέμβρη και τον Οκτώβρη του 1939, έφθασαν στη Γαλλία οι πρώτοι στρατιώτες του Βρετανικού Εκστρατευτικού Σώματος (ΒΕΣ) και έλαβαν θέση στο πλευρό των Συμμάχων τους, κατά μήκος της μεθορίου με το Βέλγιο. Έμειναν εκεί καθ' όλη τη διάρκεια του ψυχρού χειμώνα, περιμένοντας μια επίθεση, η οποία τελικά εκδηλώθηκε τον Μάιο του 1940, όταν γερμανικά στρατεύματα εισέβαλαν στο Βέλγιο και την Ολλανδία. Ακολουθώντας το σχέδιο που είχαν καταστρώσει οι διοικητές του, το ΒΕΣ, μαζί με την αφρόκρεμα του γαλλικού στρατού, προήλασε άμεσα στις Κάτω Χώρες. Ανακάλυψαν όμως ότι η γερμανική επίθεση που προσπαθούσαν να σταματήσουν δεν ήταν παρά ένας γιγαντιαίος αντιπερισπασμός. Ο κύριος όγκος του γερμανικού στρατού δεν βρισκόταν ούτε στο Βέλγιο ούτε στην Ολλανδία. Αντιθέτως, προήλανε νότια, μέσω των Αρδεννών, διέσχισε τον ποταμό Μεύση και μέχρι τις 20 Μαΐου είχε φτάσει στη Γαλλία. Το ΒΕΣ, ο βελγικός στρατός και μεγάλο μέρος των γαλλικών δυνάμεων βρέθηκαν έτσι περικυκλωμένοι από τρεις πλευρές και με την πλάτη προς τη θάλασσα. Στις 26 Μαΐου, ο Ουΐνστον Τσόρτσιλ, ο οποίος είχε γίνει πρωθυπουργός της Βρετανίας μόλις 16 ημέρες νωρίτερα, διέταξε την έναρξη της επιχείρησης DYNAMO, με σκοπό την εκκένωση των συμμαχικών στρατευμάτων από το γαλλικό λιμάνι της Δουνκέρκης.

Ήλπιζε ότι με την επιχείρηση θα καταφέρει να διασώσει περίπου 20.000 με 30.000 στρατιώτες. Ωστόσο, μετά το πέρας της, στις 3 Ιουνίου, είχαν δραπετεύσει από τη Γαλλία 338.226 Γάλλοι και Βρετανοί άνδρες. Γρήγορα δημιουργήθηκε ένας πατριωτικός μύθος, ότι στην επιχείρηση πρωταγωνίστησαν εκατοντάδες «μικρά πλοία», ψαράδικα, γιοτ, ιστιοπλοϊκά καΐκια και άλλα, τα οποία επανδρώθηκαν από απλούς πολίτες. Πράγματι, τα πλοiάρια έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επιχείρηση. Η επιτυχία της όμως οφείλεται κυρίως στο Βασιλικό Ναυτικό, αξιωματικοί του οποίου τη συντόνισαν. Επιπλέον, τα 2/3 των στρατιωτών που δραπέτευσαν, μεταφέρθηκαν με πλοία του Ναυτικού.»

David French, Το θαύμα της Δουνκέρκης
Καθημερινή, 30.5.2010

ΕΡΩΤΗΜΑ: Στην Ιστορία Κατεύθυνσης Γ΄ Λυκείου, ο διδάσκων / η διδάσκουσα καλείται να διδάξει τα γεγονότα του πρώτου χρόνου του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, και ειδικότερα τη γερμανική εισβολή στη Γαλλία. Διαπιστώνει, όμως, ότι οι μαθητές/τριες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κατανόηση των σύνθετων στρατιωτικών εξελίξεων της φάσης αυτής του πολέμου.

Στην πιο κάτω διδακτική προσέγγιση, να σημειώσετε ως Ορθό (Ο) ή Λάθος (Λ) το κάθε βήμα και να αιτιολογήσετε την κάθε απάντησή σας. Η αιτιολόγηση της κάθε απάντησης να μην υπερβαίνει τις 30 λέξεις.

1. Με τη βοήθεια του χάρτη Ι, ο διδάσκων / η διδάσκουσα καταγράφει τη χρονική διαδοχή των γεγονότων του πρώτου χρόνου του πολέμου.
2. Ακολούθως, ο διδάσκων / η διδάσκουσα δείχνει την εικόνα ΙΙ. (Εκκένωση των βρετανικών στρατευμάτων από τη Δουνκέρκη)
3. Για τη διάσωση των στρατευμάτων από τη Δουνκέρκη, ο διδάσκων / η διδάσκουσα αξιοποιεί το παράθεμα ΙΙΙ, σε συνδυασμό με τον χάρτη Ι, προκειμένου να αντιληφθούν οι μαθητές/τριες τις ακριβείς στρατιωτικές κινήσεις στον χάρτη.

14.Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

Πίνακας προδιαγραφών

Έργο διδασκαλίας: 4. Να τροποποιεί επιμέρους δραστηριότητες για διαφοροποίηση του βαθμού δυσκολίας.

Τομέας μάθησης: Β. Ερμηνείες / Γ. Τεκμήρια

I. Μάχη της Αγγλίας

II. Παράθεμα από το σχολικό εγχειρίδιο

Η μάχη της Αγγλίας

«Δεν υπάρχει αμφιβολία πως υπήρξαμε υπερβολικά αισιόδοξοι στις εκτιμήσεις των εχθρικών απωλειών. Στην πραγματικότητα, κατερρίπταμε δύο εχθρικό αεροπλάνα προς ένα δικό μας, αντί τρία προς ένα, όπως επιστεύαμε τότε και εδηλώναμε. Και αυτό όμως ήταν αρκετό. Χωρίς καθόλου να καταστραφεί, η Ρ.Α.Φ. (Royal Air Force) εθριάμβευσε. Εξησφαλίσθη ισχυρά δυνάμεις νέων πιλότων. Τα εργοστάσια κατασκευής αεροπλάνων, από τα οποία εξητρώντο όχι μόνον η ικανοποίηση των αμέσων αναγκών μας αλλά και η ικανότητάς μας να αντιμετωπίσαμε μακροχρόνιο πόλεμο, υπέστησαν ζημίες, αλλά δεν παρέλυσαν. Οι εργάτες, ειδικευμένοι ή όχι, άνδρες ή γυναίκες, παρέμειναν στους τάρνους των και υπό το πυρ του εχθρού, σαν να ήσαν πυροβολητές εν δράσει - και ήταν πράγματι... Η αντιαεροπορική διοίκηση προσέφερε στον αεροπορικό αγώνα συνεχή και επιδέξια βοήθεια. Η κυριότερα συμβολή της ήλθε αργότερα. Το προσωπικό του Σώματος Παρατηρητών, αφοσιωμένο και ακούραστο, ευρίσκετο διαρκώς στη θέση του. Η

προσεκτικά τελειοποιημένη οργάνωσις της δυνάμεως των καταδιωκτικών, χωρίς την οποίαν όλα θα ήσαν ίσως ανώφελα, αντέστη επί μήνες ολόκληρους συνεχούς εντάσεως. Όλος ο κόσμος συνέβαλε. Και πρώτα θα πρέπει να αναφέρωμε τη γενναιότητα και την ικανότητα των πιλότων καταδιωκτικών, που υπήρξαν ασύγκριτοι. Έτσι σώθηκε η Αγγλία. Μπορούσα με το δικίο μου να πω στη Βουλή των Κοινοτήτων: "Ποτέ, μέσα στην ιστορία των πολέμων, τόσο πολλοί δεν οφείλουν τόσο πολλά σε τόσο λίγους"».

Ουίνστον Τσόρτσιλ, Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, τ. 2., μτφρ. Αντώνης Σαμαράκης, Ελληνική Μορφωτική Εστία, Αθήνα, χ.χ., σ. 260-261.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ: Στην Ιστορία Κατεύθυνσης Γ΄ Λυκείου, ο διδάσκων / η διδάσκουσα καλείται να διδάξει τη μάχη της Αγγλίας με τη βοήθεια της εικόνας I και του παραθέματος II.

1. Για το παράθεμα II, ο διδάσκων / η διδάσκουσα θα υποβάλει τις ακόλουθες ερωτήσεις, προκειμένου να καθοδηγήσει όλους τους μαθητές/τριες στην προσέγγιση. Να τις ταξινομήσετε κατά σειρά προτεραιότητας (από την πρώτη στην τελευταία).
 - α. Πόσο αξιόπιστος είναι ο συντάκτης αυτής της κειμενικής πηγής;
 - β. Πώς συσχετίζεται και αντιπαραβάλλεται το παράθεμα με τη γελοιογραφία V;
 - γ. Είναι ο συντάκτης της πηγής σύγχρονος με τα γεγονότα ή απέχει χρονικά από αυτά;
 - δ. Ποιος είναι ο συντάκτης της πηγής;
2. Κατά τη συνεξέταση του παραθέματος II με τη φωτογραφία I, ο διδάσκων / η διδάσκουσα διαπιστώνει ότι οι μαθητές/τριες δεν αντιλαμβάνονται τη συνάφεια της φωτογραφίας με το παράθεμα. Πώς θα επιλύσει το πρόβλημα αυτό;
 - A. Ο διδάσκων / Η διδάσκουσα θα εστιάσει την προσοχή του / της στην προσέγγιση της φωτογραφικής πηγής αρχικά μέσα από την παρατήρηση, ακολούθως μέσα από την εξαγωγή συμπερασμάτων και τέλος μέσα από τη διαμόρφωση των ερωτημάτων που προκύπτουν από τη φωτογραφία.
 - B. Ο διδάσκων / Η διδάσκουσα θα ακολουθήσει τα στάδια προσέγγισης των φωτογραφικών πηγών (παρατήρηση, συμπεράσματα, ερωτήματα). Με βάση τα ερωτήματα που θα διαμορφωθούν, θα προχωρήσει στην επεξεργασία του παραθέματος II (εξωκειμενική και κειμενική προσέγγιση), μέσα από την οποία θα απαντηθούν τα ερωτήματα (διακειμενική προσέγγιση).

Γ. Ο διδάσκων / Η διδάσκουσα θα ακολουθήσει την εξωκειμενική και την κειμενική προσέγγιση για την κατανόηση της κειμενικής πηγής, έτσι ώστε να καταστούν σαφείς οι πλήρεις διαστάσεις της μάχης της Αγγλίας και ακολούθως θα δείξει την εικόνα προς επιβεβαίωση των πιο πάνω.

Δ. Ο διδάσκων / Η διδάσκουσα, μετά την επεξεργασία της φωτογραφίας (παρατήρηση, συμπεράσματα, ερωτήματα) και την επεξεργασία της κειμενικής πηγής (εξωκειμενική, κειμενική και διακειμενική προσέγγιση), θα προχωρήσει στη σύνθεση και την κριτική επεξεργασία των πληροφοριών που παρέχουν οι δύο πηγές.